

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 634/2023-17

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa **Tatranská mliekareň, a. s.**, Nad traťou 26, Kežmarok, zastúpenej JUDr. Peter Franko, advokátska kancelária s. r. o., Popradská 82, Košice, proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave č. k. 15Co/32/2022-470 z 31. marca 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 21. júla 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím zaručeného čl. 46 ods. 3 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozhodnutím Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) uvedeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľ navrhuje zrušiť napadnuté rozhodnutie, vrátiť vec krajskému súdu na ďalšie konanie a priznať mu náhradu trov konania.

II.

Skutkové východiská

2. Sťažovateľ žaloval štát o náhradu ušlého zisku (224 142 eur s príslušenstvom), ktorý mu mal byť spôsobený rozhodnutiami Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky a Štátnej veterinárnej a potravinovej správy Slovenskej republiky zakazujúcimi sťažovateľovi umiestňovať na trh výrobok s označením „*Tatranská bryndza pľnotučná*“ a výrobok pod obchodným názvom „*Tatranská bryndza 25 %*“, ktorý obsahuje menej ako 50,0 hmotnostného percenta ovčieho syra zo sušiny. Predmetné rozhodnutia boli zrušené v správnom súdnom prieskume.

3. Okresný súd Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) medzitýmnym rozsudkom z 11. októbra 2021 vyslovil, že je daná zodpovednosť štátu za škodu spôsobenú sťažovateľovi nezákonným rozhodnutím. Konštatoval splnenie všetkých troch zákonných podmienok vzniku zodpovednosti za škodu podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z. z.“).

4. Na odvolanie žalovaného krajský súd napadnutým uznesením prvoinštančný rozsudok zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Poukázal na skutočnosť, že pred rozhodnutiami, ktoré boli zrušené ako nezákonné, boli vydané prvé rozhodnutia ukladajúce sťažovateľovi rovnakú povinnosť, ktoré správnu žalobou napadnuté neboli a ktorých neplnenie viedlo k vydaniu neskorších rozhodnutí zrušených potom správnymi súdmi pre nezákonnosť. Z rozsudku okresného súdu nevyplýva, že by riešil otázky, prečo došlo k vydaniu rozhodnutí správnych orgánov v poradí druhých, čo tomu predchádzalo; či by boli vydané aj v prípade, ak by sťažovateľ rešpektoval opatrenie uložené mu rozhodnutiami v poradí prvými, čo predchádzalo vydaniu rozhodnutí v poradí prvých, aká záväznosť z nich vyplývala, čo sa stalo (dialo) po zrušení rozhodnutí (v poradí druhých), keď bola vec vrátená na ďalšie konanie, a teda ako ďalej sa vo veci konalo, či je konanie skončené a s akým výsledkom, teda či bola opätovne sťažovateľovi uložená rovnaká povinnosť. Odpovede na uvedené otázky majú vplyv na posúdenie príčinnej súvislosti ako zákonnej podmienky vzniku zodpovednosti za škodu. Zároveň krajský súd dôvodil, že znaky nezákonnosti nemajú rozhodnutia, ktoré síce zrušené boli, napr. pre nedostatočné odôvodnenie, pre nesprávne právne posúdenie, avšak súčasne (dovoleným, zákonným, spôsobom) bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, ako je tomu v prejednávanej veci. Preto nie je nad akúkoľvek pochybnosť vyriešená ani ďalšia pre vec dôležitá otázka, a síce, či skutočne ide o nezákonné rozhodnutia správnych orgánov (v poradí druhé). Aj záver okresného súdu o vzniku škody vyhodnotil krajský súd ako pochybný. Správne orgány sťažovateľovi neuložili zákaz umiestňovať druhovo určené výrobky na trhu, ale zakázali mu distribuovať také výrobky s konkrétnym označením. Je preto nutné sa zaoberať tým, prečo sťažovateľ neuvádzal na trh ten istý výrobok (zloženie) pod iným správnym názvom s vyznačením skutočného pôvodu.

5. Krajský súd uzavrel, že ak okresný súd po opätovnom prejednaní veci dospeje k záveru o splnení všetkých troch zákonných podmienok vzniku zodpovednosti za škodu, bude nutné posudzovať chovanie sťažovateľa podľa § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka v období nasledujúcom po vydaní rozhodnutí v poradí prvých, právoplatných a vykonateľných, ale aj v období mu predchádzajúcom, z dôvodov predchádzajúcich rozhodnutí. Nie je preukázané, a sťažovateľ ani len netvrdil, že by povinnosti v nich uložené plnil, splnil, a teda či rešpektoval právoplatné a vykonateľné rozhodnutia štátneho orgánu.

III.

Argumentácia sťažovateľa

6. Sťažovateľ považuje za hrubo arbitrárny a ústavne nekonformný právny názor krajského súdu, podľa ktorého nie každé rozhodnutie orgánu štátu, ktoré bolo zrušené, má znaky nezákonnosti predpokladané zákonom č. 514/2003 Z. z. Tento právny exces je neúnosne protiústavný a zaťažuje celé ďalšie konanie v dôsledku viazanosti právnym názorom. Taktiež prvoinštančné konanie o náhradu škody týmto celkovo znehodnotí a naruší zmysel civilného sporového konania vyjadrený

v čl. 17 Civilného sporového poriadku, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb. Prieskum kasačného rozhodnutia je na mieste, pretože napádaný právny názor krajského súdu bol predmetom prieskumu už v konaní pred ústavným súdom vo veci sp. zn. IV. ÚS 159/2012. Ústavný súd ho vyvrátil a vyhodnotil ako arbitrárny, no napriek tomu ho krajský súd opätovne použil.

7. Sťažovateľ nesúhlasí s názorom krajského súdu, podľa ktorého správne súdy explicitne nekonštatovali nezákonnosť zrušeného administratívneho rozhodnutia. Nezákonnosť nemusí byť formálne uvedená v zrušujúcom rozhodnutí, postačí, ak sú uvedené dôvody zrušenia. Rovnako sťažovateľ nesúhlasí s názorom krajského súdu, podľa ktorého jeho povinnosťou v podstate bolo iba zmeniť označenie pôvodu výrobku, a teda mu nebol adresovaný zákaz umiestňovať výrobky na trhu, čo spochybňuje vznik škody.

8. Napokon k porušeniu označených práv sťažovateľa uznesením krajského súdu malo dôjsť aj preto, že spomína ako dôvod zrušenia inštitúty súkromného práva (dobré mravy, obchodné zvyklosti, šikanózne konanie) bez transparentného vysvetlenia možností ich uplatnenia a vysvetlenia, v čom malo spočívať konanie sťažovateľa v rozpore s nimi.

IV.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

9. Úlohou ústavného súdu je v zásade posúdiť, či je konanie pred všeobecným súdom spravodlivé ako celok (pozri tiež rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Komanický proti Slovenskej republike zo 4. 6. 2002, č. 32106/96, bod 47). To je v zásade možné až po jeho definitívnom skončení. Povinnosť chrániť základné práva totiž majú aj všeobecné súdy a až v prípade, keď v tejto úlohe zlyhajú v zásade ako celok, môže do ich činnosti zasiahnuť ústavný súd (IV. ÚS 79/2020). Ústavný súd preto spravidla nepristupuje k prieskumu zrušujúcich rozhodnutí odvolacích súdov a nezasahuje do prebiehajúceho, ešte neskončeného konania pred všeobecnými súdmi (II. ÚS 562/2018, II. ÚS 406/2018, III. ÚS 481/2017). Takýto prieskum je pripustený len veľmi výnimočne, a to v situácii, keď by namietané pochybenie zaťažilo celý ďalší proces zásadnou vadou, ktorá by už nebola reparaovateľná v ďalšom konaní (III. ÚS 46/2013, I. ÚS 227/2018).

10. Namietané uznesenie krajského súdu nie je rozhodnutím konečným, ale rozhodnutím kasačným. Aj vydanie procesného rozhodnutia všeobecným súdom je potrebné považovať za súčasť poskytovania súdnej ochrany. Ide najmä o prípady, ak všeobecný súd vyrieši nejakú otázku s konečnou platnosťou, ktorá je spôsobilá zásadným spôsobom ovplyvniť ďalší priebeh konania alebo jeho výsledok (II. ÚS 344/2019).

11. Ústavný súd je podľa § 45 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) viazaný rozsahom i dôvodmi ústavnej sťažnosti. Dôvody predbežne prerokovanej ústavnej sťažnosti, tak ako sú zosumarizované v časti III tohto uznesenia, sa zjednocujú v kritike vyhodnotenia meritórnych skutkových a právnych otázok sťažovateľovho sporu krajským súdom. K tomu ústavný súd uvádza, že dôsledkom právoplatnosti napadnutého uznesenia krajského súdu je vrátenie veci okresnému súdu, teda opätovné otvorenie civilného sporového konania na prvej inštancii. V rámci nej má sťažovateľ ako sporová strana k dispozícii

priestor na uplatňovanie skutkovej a právnej argumentácie k meritórnym otázkam poskytovanej súdnej ochrany v plnej šírke. V prípade, že by viazanosť okresného súdu právnym názorom krajského súdu viedla po opätovnom prejednaní veci k zamietnutiu jeho žaloby, má sťažovateľ právo podať odvolanie ako riadny opravný prostriedok a po eventuálnom neúspechu v riadnom opravnom konaní má právo podať dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok, v ktorom môže kritizovať závažné vady zmätočnosti alebo aj nesprávne právne posúdenie veci krajským súdom. Napokon, neúspech s dovolaním môže ešte podrobiť prieskumu ústavný súd na podklade zodpovedajúcej ústavnej sťažnosti podanej po právoplatnom skončení civilného sporového konania ako celku.

12. Závery formulované krajským súdom v jeho napadnutom uznesení bezpochyby ovplyvnia ďalší priebeh konania, nepredstavujú však riešenie majúce konečnú platnosť. Právnym názorom krajského súdu je totiž viazaný iba okresný súd. Ani samotný krajský súd ním formálne viazaný nie je pri opätovnom prejednaní veci v rámci konania o prípadnom budúcom odvolaní. Už vôbec ním nie je viazaný Najvyšší súd Slovenskej republiky v dovolacom konaní. Sústava všeobecných súdov preto poskytuje dostatok priestoru na ochranu označených základných práv a slobôd rezultujúcu do rozhodnutia, ktoré sťažovateľ považuje za súladné s ústavou. Ústavný súd v tejto súvislosti ešte upozorňuje, že odôvodnenie napadnutého uznesenia neobsahuje formuláciu kategorického záveru krajského súdu o tom, ako má byť o žalobe sťažovateľa okresným súdom rozhodnuté. Naopak, krajský súd od okresného súdu očakáva odpovede na niektoré parciálne otázky majúce priamu väzbu na posúdenie príčinnej súvislosti ako jednej zo zákonných podmienok vzniku zodpovednosti štátu za škodu. Aj ku kategórii nezákonného rozhodnutia krajský súd uviedol, že nie je nad akúkoľvek pochybnosť vyriešená otázka, či administratívne rozhodnutia zrušené v správnom súdnom prieskume sú nezákonné na účel uplatniteľnosti zákona č. 514/2003 Z. z. A napokon aj vo vzťahu k sťažovateľom tvrdenej škode krajský súd uviedol, že je nutné sa zaoberať tým, prečo sťažovateľ neuvádzal na trh ten istý výrobok (zloženie) pod správnym názvom a s vyznačením skutočného pôvodu. Ústavný súd preto nemá pochybnosti, že až na základe odpovedí na rekapitulované otázky bude okresný súd disponovať potrebným skutkovým a právnym základom na vynesenie meritórneho rozsudku. Samotné nastolenie týchto otázok krajským súdom však nepostačuje na jednoznačný záver, ako bude znieť výrok budúceho meritórneho rozsudku.

13. Sťažovateľova argumentácia nálezom č. k. IV. ÚS 159/2012-28 z 3. júla 2012 je z hľadiska autenticity reprodukcie právneho názoru ústavného súdu autentická. Podľa názoru ústavného súdu je formalistický a neprípustne reštriktívny postoj všeobecného súdu, ktorý na účel naplnenia podmienky nezákonnosti rozhodnutia vyžaduje, aby taká nezákonnosť bola v odôvodnení zrušujúceho rozhodnutia konštatovaná. Aktuálne však k tomu ústavný súd opakuje, že otázka nezákonnosti administratívnych rozhodnutí v sťažovateľovom prípade nebola podľa názoru krajského súdu vysloveného v napadnutom uznesení vyriešená bez akýchkoľvek pochybností. Z napadnutého uznesenia preto okresnému súdu plyní povinnosť pochybnosti o tejto otázke odstrániť, nie povinnosť nutne prijať záver o nezákonnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy. Avšak aj keby výsledkom rešpektu k právnemu názoru krajského súdu bolo meritórne rozhodnutie okresného súdu o zamietnutí žaloby, pričom sťažovateľ bude presvedčený, že ide práve o dôsledok záväzného právneho názoru, ktorý považuje za ústavne nekonformný, nič mu nebráni, aby svoje námietky (aj s použitím odkazu na nález vo veci sp. zn. IV. ÚS 159/2012) predniesol v dostupných

opravných prostriedkoch, eventuálne aj v ústavnej sťažnosti po právoplatnom skončení konania na všeobecných súdoch.

14. Právomoc ústavného súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je založená na princípe subsidiarity, podľa ktorého môže o ústavných sťažnostiach konať len vtedy, ak o ochrane označených základných práv a slobôd sťažovateľov (porušenie ktorých sa namieta) nerozhoduje iný (všeobecný) súd. Princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu v konaní o ústavných sťažnostiach predstavuje ústavný príkaz a zaväzuje každú fyzickú osobu a právnickú osobu. Ak teda ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zistí, že o porušení základného práva alebo slobody sťažovateľa je oprávnený rozhodovať iný súd na základe dostupného a účinného právneho prostriedku nápravy v systéme všeobecného súdnictva, pričom taký právny prostriedok využitý nebol alebo vzhľadom na aktuálny procesný stav ešte využitý môcť byť nemohol, ústavnú sťažnosť ako predčasne podanú odmietne pre neprípustnosť. Opačný prístup by bol z pohľadu ústavného nesprávny, keďže by nevedol k ochrane základných na výsledok zameraných ústavných práv strán sporového konania, ale k tomu, že ústavný súd by vykonával dohľad nad tým, či opravné inštancie všeobecného súdnictva pri svojich konaní definitívne nekončiacich postupoch a rozhodnutiach správne aplikujú podústavné právo. Takýto prístup by bol celkom nesprávny, keďže by z ústavného súdu vytvoril ďalšiu inštanciu všeobecného súdnictva, ktorá by vykonávala dohľad nielen nad výsledkami civilných sporov, ktoré sú zásahmi do základných práv, ale aj nad rôznymi čiastkovými procesnými postupmi a rozhodnutiami všeobecných súdov (III. ÚS 545/2021). To je aj prípad aktuálne predbežne prerokovanej ústavnej sťažnosti, keďže po opätovnom meritórnom rozhodnutí okresného súdu bude mať sťažovateľ možnosť uplatniť prednesené argumentáciu v opravných prostriedkoch využiteľných v civilnom sporovom konaní. Preto bolo potrebné ústavnú sťažnosť odmietnuť ako neprípustnú podľa § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

15. Odmietnutie ústavnej sťažnosti má za následok, že bolo bez právneho významu rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľa formulovaných v sťažnostnom petite (zrušenie napadnutého uznesenia, vrátenie veci na ďalšie konanie, náhrada trov konania).

P o u ě n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. decembra 2023

Robert Šorl
predseda senátu